

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum species gulæ conuenienter assignentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

¶ Ad hoc dicitur, quod quia necessitas humanae vite, sanitatis, & huiusmodi, non est finis temperantiae, ut in questione de temperantia artic. 6. ad primum patet. sed rerum quibus temperantia inveniatur, ideo modificatio in ordine ad sanitatem, & ad facultates, & huiusmodi, non per se & proxime spectat ad temperantiam, sed mediantibus alijs virtutibus, vel quasi virtutibus.

Pro quanto namque liberalitas sumptuum delectat temperantiam, temperatus modus in ordine ad facultates servat. Et pro quanto naturalis amor sui ordinatus cooperatur temperantiae, temperatus modus diffinit cibos in ordine ad sanitatem. Nec aliud intendit Aristoteles in 3. Ethicorum. Et propterea dicitur, quod huiusmodi conditiones nec virtutis abstinentiae per se, & proxime, nec earum oppositae vitii gulae sic sunt: quoniam virtus abstinentiae per se consistit in moderatione delectabilis cibi secundum quod oportet & ad bonum rationis & gula in immoderata delectatione eiusdem. Et quod si propter huiusmodi delectationem facultates excedat, in quantum prodigalitate utitur, facit. Et quod si sibi ipsi nocent, mediante iniustitia contra seipsum (si sic loqui licet) facit, & sic de alijs. Et per haec patet responsum ad Martinum ubi supra arguentem haec auctoris responsionem: quia penes nocumentum corporis sumitur primum genus gulae, & quia prius peccat ista: guloius ex nocumento quod sibi infert, & ex delectatione qua intendit. Concesso namque hoc secundo, non sequitur, ergo plus peccat peccato per se gulae ex nocumento: sed sequitur, quod plus peccat ex peccato quod oritur ex gula, quam ex ipsa gula: quia minus peccatum est odium sui ipsius quam gula. Prima autem obiectio fallax supponit, ut in sequenti articulo patebit magis.

¶ In glo. Ca. huiusmodi in hoc loco.

¶ In 33. Moral. cap. 11. parum ante med. 23. secum.

¶ Super Quaestione centesima quadragesima octava articulum quartum.

In articulo 4. eiusdem 148. q. dubia multa ex Martino in eodem tractatu in quaest. 1. de gula occurrunt. Primum est circa sufficientiam quatuor specierum gulae assignatarum in littera. Arguit siquidem directe contra tripliciter. Primo, quia utens cibo prohibito, puta, carnibus in die veneris, peccat peccato gulae, & tamen secundum nullam istarum specierum, ergo. Minor probatur inductive. Secundo, Comedens plures quam debet, puta, in die ieiunij, vel quam honestum sit; peccat peccato gulae;

¶ Et tamen nulla dicitur se excommuni-
dicitur. Tertio, somnens cibum carnis
mi animi, u. l. corporis, peccat peccato
dicitur specierum, e. g. Minor probatur
mat suam opinionem, & arguit, quod

vicia que sunt consecuta ex gula, vel ad gulae radicem, & ad ipsam gulam. Nam primum homo expulsi est de paradiso pro superbia, ex qua processit ad actum gulae. Diluvium autem, & peccatum Sodomorū sunt inducia propter peccata luxurie precedentes ex gula occasione.

¶ Ad 1. dicendum, quod ratio illa procedit ex parte peccatorum, quae ex gula oriuntur. Non autem oportet quod causa sit potentius nisi in causis per se. Gula autem non est causa illorum vitiorum per se, sed quasi per accidens, & per occasionem.

¶ Ad 2. dicendum, quod gulae finis non intendit suo corpori nocumentum inferre, sed in cibo delectari. Si autem nocumentum corporis sequatur, hoc est peccatum: unde hoc non dicitur pertinere ad gravitatem gulae, sed eius culpa tamen aggravatur, si quis corporale detrimentum incurrit propter immoderatam cibi assumptionem.

ARTICULUS III.

¶ Vtrum convenienter species gulae distinguantur secundum has quinque condiciones praepropere laudatas, & minus ardentem, & iudicose.

¶ Ad quartum sic procedit. ¶ Vi quod inconuenienter species gulae distinguuntur a Grego qui 30. Moral. 2. dicit. Quinque modis nos gula vitium tenent. Aliquando namque in digressiva tempora preuenit: aliquando lautiores cibos querit: aliquando que sumenda sunt, preparari procuratus appetit: aliquando ipsa quantitate sumenda, mensuram refectiois excedit: aliquando ipso estu immensis delectatur: aliquis peccat. Et continentur in hoc versu.

¶ est distansibile. & tamen ta insequitur in hunc modum. ¶ Ad hoc non quod ad habendum in vicijs, vel quia pretiosum sunt cibi, vel quia sunt uniuersaliter, ut carnes humanae, & animalium. ¶ Quadragesima. ¶ Tertium est, quod uia species gulae tractantur in cibis, dum conueniuntur cibi accipere per se, sicut ly. studiose. Contra. Hoc mensuratur per se, quod uia species gulae tractantur in cibis, quia nimis acriter procuratur, ut in peccato. ¶ Quartum est, quod inordinatio ex parte gulae dupliciter, scilicet ex parte temporum, & ex parte quantitatis. ¶ Quintum est, quod ex parte mensurae, & ex parte tra. Haec, inquit, diuisio non est habenda in duobus modis sic inordinata sumptuum.

brum, scilicet ex parte modi, est diuisibile. probatur quadrupliciter. Primo, quia iumpcio inordinata est interdum, quia frequen-

Præpropere, laute, nimis, ardent, stultiose.

Prædicta enim diuersificantur secundum diuersas circumstantias: sed circumstantia cum sint accidentia actuum, non diuersificant speciem. ergo secundum prædicta non diuersificantur species gulae.

¶ 2 Præ. Sicut tempus est quadam circumstantia, ita & locus. Si ergo secundum tempus vna species gulae accipitur, videtur quod pari ratione secundum locum, & alias circumstantias.

¶ 3 Præ. Sicut temperantia obseruat debitas circumstantias, ita

A quod in nocimento facultatum consistit eadem ratione. Secundum autem tanquam connumeratum his quæ sunt per accidens, manifestat se non positum vt vnum trium generum. Et secundum veritatem spectat ad vitium contrarium illi honestati. v.g. si quis indebite comedat in Ecclesia, inhonestas hæc spectat ad sacrilegij vitium. & sic de alijs.

ctiam & aliæ uirtutes morales: sed in uitijs, quæ opponuntur alijs uirtutibus moralibus, non distinguuntur species secundum diuersas circumstantias. ergo nec in gula.

SED CONTRA est uerbum Gregor. inductum.*

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * gula importat inordinatam concupiscentiam edendi. In esu autem duo considerantur, scilicet ipse cibus, qui comeditur, & eius comestio. Potest ergo inordinatio concupiscentie attendi dupliciter. Vno quidem modo, quantum ad ipsum cibum qui sumitur:

C gula. Oportet enim concurrere cibum & actum, quo quis utitur cibo, quem constat esse non uidere, aut audire, uendere aut emere, sed comedere: & neutrum ab altero separabile est. Et constat quod aliqua conditiones spectant ad cibum, ut substantia, quantitas, & qualitas cibi: & aliqua ad ipsum actum utendi illo, ut tempus, & modus. Falsum est ergo formaliter loquendo, quod omnis inordinatio sit ex parte actus utendi, licet simul sit cum ipso actu in potentia, uel in actu. Et ad probationem, si non numeretur, non esset gula uitium, dicitur quod gula uitium est etiam si nunquam sumatur cibus inordinate appetitus. Loquendo autem de sumere in potentia, dicitur quod probatio nihil ualeat: quia posse sumi est de ratione cibi, & a conditionali negatiua unius inseparabilis non sequitur categorica positiua rationis. uerbi gratia. Licet illa sit uera, si non est risibilis, non est homo: non tamen ualet, ergo ratio hominis sumitur ex risibilitate. Ita non ualet. Si cibus non posset sumi, non causeretur uitium gulae, ergo cauere uitium gulae conuenit cibo ratione sumptionis. Sicut non ualet, ergo esse cibum cum conuenit sibi ratione sumptionis. Sumitur enim quia est cibus, & non quia sumatur, ideo est cibus.

D Ad obiecta contra secundum dictum, scilicet de vna specie gulae secundum substantiam cibi, dicitur quod illud membrum esse diuisibile, contingit dupliciter. Vno modo, in esse morali formaliter secundum per se differentias gulae, & sic negatur. Alio modo, secundum differentias per accidens: & sic conceditur, sed non est contra doctrinam auctoris: quoniam species debent per se differentis formalibus illius generis constitui, & non differentis per accidens. Et per hanc regulam responderetur ad obiecta contra indiuisibilitatem tam huius, quam aliarum specierum. Vnde cum contra istam speciem afferretur, Quia substantia cibi diuiditur in pretiosam & inlicitam, dicitur quod distinctio ista est per accidens ad substantiam cibi. Accidit enim delectabili cibo, quod sit prohibitus lege, uel consuetudine. Vnde quicumque cibus secundum se ipsum inordinate appetitur infra humanos limites, sive hoc sit ex nobilitate cibi, sive ex prohibitione: ut carnes sunt in ieiunijs prohibite, ad eandem speciem gulae spectat. Ciborum uero appetitus extra humanos limites, ut carbonum, calcis, carniuum humanarum, & similibus, ad bestialitatem spectant, quæ sub his speciebus non continentur, quoniam gula ut est humanum uitium, distincta est.

E Ad obiecta contra tertium dictum, scilicet de unitate speciei gulae quantum ad qualitatem cibi, dicitur negando huiusmodi membri diuisibilitatem formalem, & per se, ut dictum est. Et cũ dicitur, quia diuiditur per qualitatem præparatam, uel nociuam, iam patet responsio, quod esse nociuum accidit cibo ut obiecto, non est gula, quia accidit cibo ut est delectabilis. Est enim præter gulae intentionem, ut auctor dixit.

¶ Ad obiecta contra quartum & quintum dictum responderetur negando utrumque assumptum, scilicet & quod ex parte sumptionis sunt plures differentie formales per se in genere gulae, & quod in membrum, ex parte modi, sit diuisibile formaliter &c.

¶ Et ad primam probationem, si quia sumptio inordinata est quandoque, quia sequentior est quam oportet, responderetur quod huiusmodi deordinatio comprehenditur sub specie quarta,

Secunda Secundæ S. Thomæ. XX 3 scilicet

Lib. 10. Moral. cap. 27. Art. 1. huius quæst.

scilicet. praeventiois temporis. Nam dum repetitur comestio inordinate, ideo peccatur, quia tempus congruum comestioni non expectatur. Et per idem respondetur ad secundam de multiplicata comestione in die ieiunij. Ante tempus siquidem debet comedit quod violat ieiunium bis comedendo: quoniam vsque in diem crallinum differenda esset comestio, ut praedictum est.

Et sic quantum ad substantiam, vel speciem sibi quaerit aliquis cibos lautos, id est, pretiosos. Quantum ad qualitate quaerit cibos nimis accurate praeparatos, id est, studiosi. Quantum ad quantitate, excedit nimis in edendo. Alio vero modo attenditur inordinatio concupiscentie quantum ad ipsam sumptionem cibi, uel quia praeventur debitum tempus comedendi, quod est praeproperere, uel quia non seruat modum debitum in edendo, quod est ardentere. Iusto vero comprehendit primum & secundum sub uno, dicens, quod gulolus excedit in cibo secundum quid, quantum, quomodo, & quando.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod corruptio diuersarum circumstantiarum facit diuersas species gulae propter diuersa motiua, ex quibus moralium species diuersificantur. In eo enim qui quaerit lautos cibos, excitatur

Eliditur ex l. 2. de sum. bono, c. 22. non procul a fine, & cap. 42.

Obiectum enim appetibile contra rationem uere appetitum, immo esse primum motum non mouit, ut patet in 3. de anima. ubi dicitur, quod si quis non appetit sibi, sed facit doctoribus, quos quaerit

concupiscentia ex ipsa specie cibi. In eo uero quod praecipue de tempore inordinatur concupiscentia propter impatientiam motus, & idem patet in alijs.

AD II. dicendum, quod in loco, & in alijs circumstantiis non inuenitur aliud differens motiui pertinens ad uitium cibi, quod faciat aliam speciem gulae.

AD III. dicendum, quod in quibuscumque alijs uitijs diuersae circumstantiae habent diuersas motiua, oportet accipere diuersas species uitiorum secundum diuersas circumstantias: sed hoc non contingit in omnibus, ut dictum est. †

ARTICVLVS V. Vtrum gula sit vitium capitale.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur quod gula non sit vitium capitale. Vitia capitalia dicuntur, ex quibus alia oriuntur

causae finales. Probat tunc hoc specialiter dicitur in 4. articulo tractatus de uitijs, quod in 6. articulo tractatus de rationem causae finalis non reperitur quod propter actum gulae, neque delectationem delectationem gulae, quoniam nullum in eis dicitur delectetur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primo, quod dicitur in 4. articulo tractatus de rationem finis multa orantur uita, non habet propositum cum delectatione ex delectatione uel illa alia uita immo speratur in potu uel dicitur, ex quo oriuntur alia uita & propter hanc causam finalis. Vbi patet non excludi alia a uitijs capitalia. Secundo dicitur, quod dicitur assignare a Gregorio orantur ex potu causa finalis. Et cum contra arguatur, quod gulae respondentis, quod appetit ad potum uel non ut arguens assumit, sed ut in potu pp. finem, ut medium ad conuenientiam uel equis ad quietum, uel celerem peruenientiam, ista quinquaginta non appetuntur per se, ut patet arguens. A liquidum autem appetit ex finis appetit, dummodo inueniantur appetit dammum exitij a uoluntate delectata incurret exitium. Ex nimia uero delectatione inuenientiam acceptat incurrit exitium arguens praetermissis & tamen hoc modo ex gula oriuntur secundum rationem tam affectus delectationis cibi & potus, quod illam explet, incurrit dammum tam inmunditiam, multiloqui, & inordinatam non sit illa uita secundum se, ut patet in re ipsa uita ex gula ut finis, quoniam delectatio inordinatur secundum se ad inuenientiam delectationem ex fine gulae, ut delectationem rationem rationem respectu gulae ut finis, quoniam finalis. Quod enim non ita dicitur appetitiorum finalitas finalis illorum delectationem 35. superius de filabus accidit in articulo 35. ut in prima responsione dicitur, quod causam finalis in filabus rationem rationem solida fundamenta authoris.

In responsione ad primum dicitur, quod radices, ex quibus trahit gula, quod dicitur

quod sunt obiecta motiua appetitus, respondendo dicitur. Ad primum, quod falsum assumitur, quod eadem secundum speciem concupiscentia cibi fiat, ut unus nimis, alter plures in die ieiunij comedat. Et similiter negatur assumptum in secundo, Vtrumque siquidem petit principium: quoniam concupiscentia diffinguntur specie sicut delectationes. Alterius autem delectationis est delectabile in quantitate cibi a delectabili sumptione ante tempus, & a delectabili uoracitate &c. cum hac mouent ad inordinatam concupiscentiam sui.

Ad tertium, cum dicitur quod nullus potest rationabiliter dicere, quod tempus se habeat ut motiui appetitus in cibo sumendo, negatur assumptum: quoniam nec tempus excluditur a motiuis appetitibus, ut experitur in nobis, dum qua talis hora est, mouemur ad tale opus: nec tempus applicatum ad sumptionem cibi minus mouet nos, quam applicatum ad agriculturam mouet ad illam. Ad quartum dicitur, quod quia finis est prior in intentione, & posterior in executione, & obiectum appetitus habet rationem finis: ideo delectabile in substantia, qualitate, & quantitate, praeventio, uel uoracitate cibi primo mouet appetitum ad sui concupiscentiam inordinatam, & concupiscentia inordinata mouet ad ad ipsam talem delectabile sumendo cibum illum tantum, talem, prius, uel sic. Vnde uerum dicit arguens in hoc, quod concupiscentia inordinata mouet ad gulae peccatum in actu exterioris executionis: sed falsum dicit in hoc, quod delectabile non prius moueat ad inordinatam concupiscentiam.